

*Års berättelse
Julita s. Vikingsbergs sägen
Oppunda h:d. Vikingsbergs sägen.*

Vikingsberget. Ås gård. Julita socken Södermanland.

Södermanland

Sagan förmäler att en dag trollen från Vikingsberget kommande och bjödo till gäster ett fattigt torpar(?)folk, som bodde vid bergets fot (där Ås nu är beläget). De antogo inbjudningen; men fingo förut av en grannkvinnas det kloka rådet att hos trollen intet vidröra eller smaka, samt att begiva sig därifrån innan midnatt, ty annars skulle de aldrig kunna återvända. *(+ brev)*

Då de på utsatt dag och timme kommo upp på berget, var det stora stenblocket, som i dag kallas Ättestupan (orätt folksägna anger den s. k. tjuvstenen, ett stort block med helt liten öppning på ena sidan, begiver man sig in genom hålet befinner sig under stenen en rätt anseelig urhålkning eller en slags grotta på höga pelare bildande en stor sal. Därinne svängde trollen i hurtig lustig dans. Trollen bjödo folket många sköna och lockande saker, men ihågkommande varningen vidrörde de och smakade intet, endast undrade på allt vad de i denna för dem nya värld sågo och hörde. Så mycket underbart sågo de att tiden flög bort utan att de märkte dess fart, plötsligt hörde de med fasa att klockan slog 12. De skyndade med hast utur salen utför berget, samt hunno nätt och jämt gå ned innan det sista 12-slaget förklingat. Trollen vreda greppade ett stenblock och slängde efter dem, men de ägde ingen makt över de fattiga människorna, ty de hade intet delat med trollen utan stannade stenblocket på den brantaste slutningen av berget. *(2 sid)*

Allt sedan *trollen* bebodde berget ha inte stenarna någon ro utan utan rulla och vicka under vadrarens fötter. En stor skatt tros där vara förborgad. *+ brev*

Det äldsta namnet Vikingsberg eller Vikingsborg har under den katolska tiden förändrat till Vigberg emedan Julitamunkarna skulle hava invigt berget för att fördriva all trolldom, som enligt folktron skulle vistas där.

På bergets som uppstiger från ena sidan av parken,

Svärta kyrka. Södermanlands län. Strängnäs stift.

Ett par byggmästaresägner upptecknade i febr. 1922.

1) Kyrkan ligger i ena kanten av socknen. Detta beror på att vid dess byggande kunde ej enighet nås om byggnadsplatsen. Nere vid Sjösa spändes därför ett par otämjda stutar för ett stort timmerlass, de fingo gå vart de ville och där de stannade byggdes kyrkan. Samma sägen finnes om en kyrka i Nerke.

Meddelat av Komminister Karl Bäckgren.

Svärta.

(2) Variant på samma. I stället för stutar ett par kraftiga oxar.

Eljest identisk.

3) Byggmästarna för Svärta och grannsocknen Runtuna kyrka voro osams, varför Byggmästaren i Svärta tog en stor sten och kastade den mot Runtuna för att förstöra kyrkan. Stenen nådde aldrig fram utan ligger ännu i dag på Skarpåkers gårde c:a 1/2 mil från Svärta. (Mellan kyrkorna är det nära 1 mil.)

Meddelade av en dräng från prästgården, som hört dem av sin morfar.

Stockholm febr 1922

Per Essen

Herr Docenten C.W. von Sydow.

Lund.

Vid genomgående av en del gamla anteckningar gjorda av min mor, hvudsakligen rörande sörmländska herrgårdar i äldre tid, fann jag även den här bifogade Vigsbergssägner och Häcksta-visan. Den omtalade berättelsen av Dahlin, som jag även har i avskrift, är en romantisk riddarsaga enligt gängse recept. I tanke att Herr Docenten möjligen kunde ha något intresse av detta översänder jag en avskrift jämte ett par i vintra upptecknade vanliga byggmästaresögner, lokaliserade till en sörmlandskyrka.

Ås, Viksberget och Häcksta ligga i Julita socken i Södermanland.

Högaktningfullt.

Arre Essén